

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Naturvårdsenheten
Jennifer Hood
Biolog
031-60 54 85

BESLUT
2010-10-19

Diarienummer
511-31776-2007

Sida
1(9)

Beslut om bildande av naturreservatet Gäddevik i Marks kommun

Innehåll

Beslut om bildande m.m.
Syfte
Beslut om föreskrifter
Beskrivning av naturreservatet
Planeringsbakgrund
Ärendets handläggning
Skälen för beslut
Upplysningar
Ersättningstalan
Kungörelse
Hur man överklagar

Bilagor

Bilaga 1. Beslutskarta
Bilaga 2. Översiktskarta
Bilaga 3. Skötselplan
Bilaga 4. Sakägarförteckning
Bilaga 5. Besvärshänvisning O4:1
Bilaga 6. Sändlista

Administrativa uppgifter

Namn:	Naturreseptet Gäddevik
NVR ID	2014125
Län:	Västra Götalands län
Kommun:	Marks kommun
Ungefärlig mittpunkt	130981 – 637136
Fastigheter och ägare:	<i>Enligt sakägarförteckning (bilaga 4)</i>
Nyttjanderättsinnehavare:	<i>Enligt sakägarförteckning (bilaga 4)</i>
Areal (ha):	22,2 ha
Förvaltare:	Västkuststiftelsen
Naturgeografisk region:	Sydsvenska högländets och Smålandsterrängens myrrika västsida
Objektskategori:	Ä, Ädellövskog
IUCN-kategori:	IV Habitat/artskyddsområde

Beslut om bildande m.m.

Länsstyrelsen förklarar det område som avgränsats på kartan i bilaga 1 som naturreservat. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808).

Naturreservatets gränser ska märkas ut i terrängen.

Namnet ska vara Naturreservatet Gäddevik.

Länsstyrelsen fastställer skötselplanen i bilaga 3. Beslutet är fattat med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Länsstyrelsen utser Väst kuststiftelsen som förvaltare av naturreservatet. Beslutet är fattat med stöd av 21 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Syfte

Syftet med naturreservatet är att:

- Bevara den värdefulla livsmiljön ädellövskog i gynnsamt tillstånd.
- Strukturer som död ved, äldre grova ekar och bokar med signalarter, håligheter och mulm ska förekomma i för livsmiljöerna gynnsamt tillstånd.
- Friluftsliv ska kunna bedrivas i hela reservatet.

Syftet ska tryggas genom att:

- Grova ädellövträd, främst ekar, friställs och därefter genomförs regelbundet återkommande röjningar kring träden.
- Inträngande gran i lövskog röjs bort och hålls efter.
- Hela området skyddas mot exploatering och produktionsskogsbruk.
- Friluftsanläggningar underhålls regelbundet.

Beslut om föreskrifter

Länsstyrelsen beslutar att följande föreskrifter ska gälla i naturreservatet. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. Uppföra byggnad eller anläggning.
2. Anlägga väg, stig eller parkeringsplats.
3. Anlägga luft- eller markledning, stängsel eller hägnad.
4. Uppföra mast, antenn, torn, vindkraftverk eller liknande.
5. Anordna upplag.
6. Borra, gräva, schakta, utfylla, tippa, dika eller dämna.
7. Avverka eller utföra annan skogsbruksåtgärd. *Igenväxningsvegetation i åkermark får tas bort.*
8. Ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle. *Träd som har fallit över väg, eller nedfallet träd som hindrar framkomlighet för betesdjur får flyttas till annan plats inom reservatet.*

9. Använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel.
10. Bedriva täkt i någon form.
11. Plantera in främmande djur- eller växtart utanför befintlig tomtmark.
12. Låta hästar beta i områden med gamla, grova ekar. *Gäller ej om skydd sätts upp kring stammarna så hästarna inte kommer åt att skada träden.*

Föreskrifter enligt A ovan gäller inte i följande fall:

- När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel.
- Vid reparation av luftledningar och vid underhållsröjningar i befintlig ledningsgata för luftledningar. Markskador ska då undvikas.
- Vid avverkningar av enstaka träd som utgör hinder för kraftledning eller för dess säkerhet utanför befintlig ledningsgata. Samråd ska då ske med Länsstyrelsen senast 6 veckor innan åtgärd.
- Vid nedgrävning av befintliga luftledningar. Samråd ska dock ske med Länsstyrelsen senast 6 veckor innan åtgärd.
- Vid reparation och underhåll av befintliga vägar.
- Inom befintlig tomtmark, se skötselområde 6 i skötselplanen.

A. Föreskrifter om skyldighet att tåla visst intrång (7 kap 6 § miljöbalken)

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas.

1. Märka ut naturreservatet i terrängen.
2. Anlägga parkeringsplats, sätta upp informationstavlor och anlägga anordningar för friluftslivet, t ex stigar, spänger och eldstäder.
3. Gallra, röja, bedriva slätter och betesdrift i den mån markägaren inte, efter samråd med förvaltaren, själv utför dessa åtgärder.
4. Genomföra undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

I den till detta beslut hörande skötselplanen (bilaga 3) framgår i detalj var anordningar ska utföras och åtgärder vidtas.

B. Ordningsföreskrifter om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet (7 kap 30 §)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. Framföra motordrivet fordon annat än i samband med uttransport av fällt vilt med s.k. älghugare eller motsvarande. *Gäller inte mark- och sakägare vid skötsel av fastigheter, djur, anläggningar m m.*
2. Utplantera växt- eller djurart.
3. Göra upp eld annat än på av förvaltaren anvisad plats.
4. Skada eller ta bort döda träd eller vindfällen.
5. Samla in mossor, lavar, insekter, svampar *med undantag för matsvampar* och gräva upp kärlväxter.
6. Skada eller göra åverkan på levande träd och buskar.
7. Ställa upp husvagn eller husbil.
8. Medföra okopplad hund. *Gäller inte jakträttsinnehavare vid jakt.*

Föreskrifter enligt C ovan gäller inte i följande fall:

- När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel.
- När Länsstyrelsen, eller den Länsstyrelsen utser, genomför naturinventeringar vilka även kan innebära insamling av arter i vetenskapligt syfte.
- Inom befintlig tomtmark, se skötselområde 6 i skötselplanen.

Beskrivning av naturreservatet

Området ligger vid Östra Öresjön och består av ädellövskog, huvudsakligen ek, och med inslag av andra lövträd som ask, lind, bok, björk och asp, samt bitvis inslag av tall och gran. Här växer en hel del äldre, grova ädellövträd, främst ek men även bok. Vid sjön finns gamla, grova ekar med håligheter och mulm. Det förekommer signalarter på trädens stammar och det finns en del död ved i området, både liggande och stående. I västra delen finns en bergsknalle som är klassad som naturvärdesobjekt av Skogsstyrelsen. Här finns främst kortvuxen ek och gott om döda träd. I de branta sluttningarna växer ek, lind och bok och det finns gott om block och lodytor. Även i nordöstra delen av reservatet finns en sydvänd brant med ekskog. I delar av området dominerar asp- och björkskog. I mitten av reservatet finns ett öppet område med hävdad åkermark, som utgör ett tilltalande inslag i landskapsbilden.

Området har höga värden för friluftslivet, framför allt för dess läge vid sjön. Här finns goda badmöjligheter och fina picknickställen med utsikt över sjön samt några grillplatser. Det finns en del befintliga vägar och stigar i området. Inom området finns ett par fornlämningar, bl a en fornborg, hållkista och boplatz.

I Östra och Västra Öresjöarna finns ett värdefullt bestånd av bl a öring. Sjöarna har i vattenförvaltningens arbete bedömts ha god ekologisk status. I avrinningsområdet sker kalkning för att motverka försurningens effekter och fiskevårdsprojekt pågår.

De centrala och östra delarna var tidigare trädklädd ängsmark, vilket de gamla grova ekarna visar, samt åkermark. Västra delen utgjordes av lövskog.

I områdets norra del finns två mindre stugor som ligger på ofri grund och inte på egna fastigheter. Runt stugorna finns ett mindre område med ianspråktagen tomtmark. En luftledning som ägs av Vattenfall finns i västra gränsen.

En mer utförlig beskrivning av området lämnas i skötselplanen.

Planeringsbakgrund

Reservatet ligger till största delen inom strandskyddsområde. Vid Östra Öresjön har strandskyddet en omfattning på 300 m. Östra Öresjön är utpekad som nationellt värdefullt vatten för fiske. Inga riksintressen berörs. Skogen i området är klassad som klass 2 i lövskogsinventeringen. En två hektar stor brant med ekskog i västra delen är utpekad som naturvärdesobjekt av Skogsstyrelsen. I en inventering om skyddsvärda träd har åtta stora ekar och askar i områdets pekats ut som särskilt skyddsvärda. Några av dem är grova hålträd och några klassas som jätteträd, d v s de har en diameter på mer än en meter i brösthöjd. I kommunens översiktsplan redovisas området som område av mycket stort intresse för naturvård, vattenvård och friluftsliv.

Ärendets handläggning

Gäddevik pekades ut i samband med regeringens uppdrag till Naturvårdsverket i juni 2002 att genomföra naturvärdesbedömningar av all statlig skogsmark. Inventeringen resulterade i rapporten Skyddsvärda statliga skogar och urskogsartade skogar januari 2004 (rapportnr 5339), där bl a Gäddevik ingick.

Området ingick i den överenskommelse om långsiktigt skydd av särskilt värdefulla skogsområden som tecknades mellan Sveaskog AB och Naturvårdsverket den 13 juni 2008. Denna överenskommelse innebar att Sveaskog upplåter marken för naturreservatsbildning utan ersättning, men att Sveaskog kvarstår som markägare. Överenskommelsen innebär vidare att staten tar finansiellt ansvar för förvaltningen och att Sveaskog erbjuder sig mot marknadsmässig ersättning att utföra eventuell naturvårdande skötsel.

I anslutning till Sveaskogs fastighet Mark Öresten 6:12 ligger ett område som är klassat som naturvärdesobjekt av Skogsstyrelsen. Naturvärdesobjektet sträcker sig över både fastigheten Mark Berghems-Bua 5:1 och Sveaskogs fastighet. Fastigheten Mark Berghems-Bua 5:1 ägs av en privat markägare och överenskommelse om intrångsersättning för 0,7 ha har träffats våren 2006.

Markägarna Jonas Lundberg och Sveaskog AB samt berörda sakägare har förelagts den 1 juni 2010 enligt 24 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m m att yttra sig över förslag till beslut med föreskrifter och skötselplan.

Förslaget till naturreservat har remitterats till Marks kommun, Fiskeriverket och Skogsstyrelsen den 1 juni 2010.

Västkoststiftelsen, LRF Sjuhärad, Naturskyddsföreningen, Västergötlands botaniska förening, Marks fågelklubb, Västsvenska entomologklubben, Marks havsfiskeklubb, Berghems hembygdsförening, Svenska turistföreningen och Friluftsfrämjandet har den 1 juni 2010 fått förslaget för kännedom och eventuellt yttrande.

Remissvar har inkommit från Örestens Samfällighetsförening, Sveaskog AB, Fiskeriverket, Vattenfall eldistribution AB samt från Kommunstyrelsen, Plan- och byggnadsnämnden och Miljönämnden i Marks kommun. Samtliga tillstyrker reservatsbildningen.

Örestens Samfällighetsförening anser att andelstalet i vägen för reservatet bör öka, antingen genom en ny förrättning eller genom en överenskommelse mellan Länsstyrelsen och Vägsamfälligheten om justering av andelstalet. Länsstyrelsen och Örestens Samfällighetsförening har gjort en sådan överenskommelse, och denna kommer att registreras av Lantmäteriet.

Vattenfall påpekar att föreskrifterna för reservatet inte får hindra att Vattenfall kan behöva ta ner träd och buskar som kan hindra eller negativt påverka luftledningen. Av beslutet framgår att föreskrifterna inte gäller vid reparation av luftledningar och vid underhållsröjningar i befintlig ledningsgata för luftledningar. Föreskrifterna gäller inte heller vid avverkningar av enstaka träd som utgör hinder för kraftledning eller för dess säkerhet utanför befintlig ledningsgata, men då ska samråd ske med Länsstyrelsen senast 6 veckor innan åtgärd.

Marks kommun påpekar att reservatets topografi och placeringen av parkeringsplatsen gör det svårt för rörelsehindrade att besöka området, och att åtgärder bör vidtas för att lösa detta. Länsstyrelsen är medveten om att reservatet inte är lättillgängligt för rörelsehindrade och att det ur den aspekten vore bra att ta bort vägbommen och ha en parkering närmare reservatet. Länsstyrelsen har dock i samråd med Sveaskog beslutat att vägbommen ska vara kvar för att förhindra trafik inom reservatet. Därför bedöms det inte vara möjligt att göra området mer tillgängligt för rörelsehindrade.

Skälen för Länsstyrelsens beslut

Området har höga bevarandevärden både vad gäller naturvärden och friluftsliv. Skogen utgörs av artrik ädellövskog bestående huvudsakligen av ek, med inslag av andra lövträd. Inom området finns äldre, grova ädellövträd, huvudsakligen ekar, vilka är kvarlevor från den öppna, trädklädda ängsmarken som fanns där förr. De gamla ädellövträdens stammar är bevuxna med ett flertal signalarter. Inom reservatet finns en del död ved, både stående döda träd och lågor. I branterna finns gott om död ved, block och lodytor.

Den varierade lövskogen och närheten till sjön gör området är ett populärt utflyktsmål för friluftslivet. Här finns både badplats, grillplatser och stigar. Området är promenadvänligt med fin utsikt över sjön.

Området ligger inom ett kluster med värdefulla lövskogar och på andra sidan sjön, strax söder om reservatet, finns det befintliga lövskogsreservatet Hyltenäs kulle.

Miljömål

Naturreservatet utgör ett led i arbetet med att uppnå de av riksdagen antagna miljömålen Levande skogar och Rikt växt- och djurliv.

Intresseprövning

Med hänsyn till områdets värden och naturreservatets syften kommer pågående mark- och vattenanvändning att avsevärt försvåras. Länsstyrelsen bedömer att områdets värden bäst ges ett långsiktigt skydd genom bildande av naturreservat. Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på mark samt växt- och djurliv. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken finner Länsstyrelsen att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Hushållningsbestämmelser

Naturreservatsbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna för mark- och vattenområden enligt 3 och 4 kap. miljöbalken och med den för området gällande översiktsplanen.

Upplysningar

Dispens från föreskrifterna m.m.

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen medge dispens från föreskrifterna för naturreservatet. Dispens får dock inte lämnas för åtgärder som strider mot syftet med naturreservatet. Om det finns det synnerliga skäl får Länsstyrelsen helt eller delvis upphäva beslutet om naturreservatet (7 kap 7 § miljöbalken).

Gagnvirke

Alla virkessortiment inkl. grenar och toppar (GROT) som tas ut ur området tillfaller Sveaskog i enlighet med överenskommelse mellan Naturvårdsverket och Sveaskog AB den 13 juni 2008. I den händelse att Sveaskog avyttrar sitt markinnehav tillfaller virkessortimentet förvaltaren istället.

Insektsangrepp

Det ansvar som markägaren har enligt 29 § skogsvårdslagen kommer efter naturreservatsbildningen att vara statens ansvar.

Annan lagstiftning gäller som vanligt

Vid sidan av föreskrifterna för naturreservatet gäller annan lagstiftning som vanligt. Lagar och föreskrifter som bedöms vara av särskild betydelse för att syftet med naturreservatet ska uppnås är t.ex. följande:

- Regler om körning i terräng i terrängkörningslagen och terrängkörningsförordningen.
- Regler om fridlysning av växter och djur i miljöbalken och artskydds-förordningen.
- Strandskyddsbestämmelser enligt 7 kap miljöbalken.

Förvaltare och förvaltningsuppgifter

- Förvaltare är Väst kuststiftelsen. Förvaltningen ska ske i samverkan med Marks kommun och berörda markägare.
- Naturreservatets gränser märks ut i terrängen genom förvaltarens försorg enligt anvisningar av Naturvårdsverket.
- Förvaltningen bedrivs enligt den skötselplan som fastställts av Länsstyrelsen. Skötselplanen ska ligga till grund för naturreservatets skötsel och ska vid behov revideras.

Ersättningstalan

Om överenskommelse om ersättning inte kan träffas, måste sakägare som vill göra anspråk på ersättning eller inlösen väcka talan i Miljödomstolen som får avgöra ersättningsfrågan. Sådan talan måste enligt 31 kap 13 § miljöbalken lämnas in till Miljödomstolen inom ett år efter att detta beslut vunnit laga kraft, i annat fall förlorar sakägaren rätten till ersättning.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling och i Borås tidning, Göteborgs-Posten och Hallands Nyheter.

Föreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken träder i kraft den dag som framgår av kungörelsen i Länsstyrelsens författningssamling och gäller omedelbart även om de överklagas.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bifogat formulär O4:1.

I detta ärende har länsöverdirektör Göran Bengtsson beslutat. Naturvårds- handläggare Jennifer Hood har varit föredragande. I handläggningen har också deltagit naturvårdsdirektör Sven Swedberg, antikvarie Henrik Zedig, länsarkitekt Torbjörn Sahl och länsjurist Jonas Ledelius.

Göran Bengtsson

Jennifer Hood

